

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของพระภิกษุในจังหวัดอ่างทอง โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ พระภิกษุ ซึ่งมีฐานะเป็นเจ้าอาวาสในวัดของจังหวัดอ่างทอง ได้จากการสำรวจข้อมูลรายงานประจำปีของคณะสงฆ์จังหวัดอ่างทองในเขตปกครองคณะสงฆ์ ภาค 2 สำนักงานเจ้าคณะจังหวัดอ่างทอง พุทธศักราช 2544 มีจำนวน 204 รูป จำแนกเป็น

1.1 พระภิกษุ ที่มีตำแหน่งเจ้าอาวาส	จำนวน 160 รูป
1.2 พระภิกษุ ที่มีตำแหน่งเจ้าคณะตำบล	จำนวน 37 รูป
1.3 พระภิกษุ ที่มีตำแหน่งเจ้าคณะอำเภอ	จำนวน 7 รูป

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ ได้แก่ พระภิกษุในวัดของจังหวัดอ่างทอง ปีพุทธศักราช 2545 จำนวน 135 รูป จำแนกเป็น

2.1 พระภิกษุ ที่มีตำแหน่งเจ้าอาวาส	จำนวน 91 รูป
2.2 พระภิกษุ ที่มีตำแหน่งเจ้าคณะตำบล	จำนวน 37 รูป
2.3 พระภิกษุ ที่มีตำแหน่งเจ้าคณะอำเภอ	จำนวน 7 รูป

ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างที่นำมาใช้ในการศึกษา โดยการเลือกแบบไม่อิงความน่าจะเป็น (Non probability sampling) แบบเฉพาะเจาะจง (Purposive random sampling) และสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) โดยมีขั้นตอนการสุ่มตัวอย่าง ดังนี้ (เพ็ญแข แสงแก้ว, 2541 : 62)

1. กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยกำหนดขนาดตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้โดยการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของทาโร ยามาเน ที่ระดับ $e = 0.05$ (ยุทธพงษ์ กัษวรรณ, 2543 : 79 ; อ้างอิงจาก Taro Yamane'. 1970. *Statistic Introductory Analysis*)

$$\text{สูตร } n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n คือ ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม
 N คือ ขนาดของประชากร ในที่นี้คือ 204
 e คือ ค่าความคลาดเคลื่อนสูงสุดที่ยอมให้เกิดขึ้นได้ ($e = .05$)

ผลจากการคำนวณได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 135 รูป

2. กลุ่มตัวอย่างพระภิกษุที่มีตำแหน่งเจ้าคณะตำบลและเจ้าคณะอำเภอ ผู้วิจัยเจาะจงเลือกทั้งหมดเนื่องจากมีจำนวนน้อย ส่วนพระภิกษุที่มีตำแหน่งเจ้าอาวาสสุ่มโดยการจับฉลากเท่ากับจำนวนกลุ่มตัวอย่างเท่าที่ต้องการ รายละเอียดดังตาราง 1

ตาราง 1 วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ตำแหน่งพระภิกษุ	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
เจ้าอาวาส	160	91	สุ่มอย่างง่ายโดยการจับฉลาก
เจ้าคณะตำบล	37	37	เลือกแบบเฉพาะเจาะจง
เจ้าคณะอำเภอ	7	7	เลือกแบบเฉพาะเจาะจง
รวม	204	135	

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามสถานภาพส่วนตัวเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดตรวจสอบรายการ (Check list) สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของ พระภิกษุ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิดกำหนด คำตอบเป็นข้อความ 5 ระดับ ถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของพระภิกษุ ครอบคลุมงาน 5 ด้าน ได้แก่

1. งานวิชาการ
2. งานบุคลากร
3. งานกิจการนักเรียน
4. งานอาคารสถานที่
5. งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ลักษณะของตัวแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามเกณฑ์ ของบุญเรียง ขจรศิลป์ (บุญเรียง ขจรศิลป์, 2533 : 94-95) ปรับปรุงมาจากวิธีของลิเคิร์ต (Likert) จำนวน 49 ข้อ ซึ่งกำหนดค่าระดับของการมีส่วนร่วมเป็นค่าน้ำหนักคะแนน ดังนี้

- 5 หมายถึง มีส่วนร่วมในการปฏิบัติมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีส่วนร่วมการปฏิบัติมาก
- 3 หมายถึง มีส่วนร่วมการปฏิบัติปานกลาง
- 2 หมายถึง มีส่วนร่วมการปฏิบัติน้อย
- 1 หมายถึง มีส่วนร่วมการปฏิบัติน้อยที่สุด

การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาคำรา เอกสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักการ แนวคิดในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของพระภิกษุ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ ที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารสถานศึกษาและพระภิกษุ

2. วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยอาศัยขอบข่าย จากหลักการ ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ

3. ศึกษาตัวแปรที่สำคัญด้านต่าง ๆ โดยศึกษาจากเอกสาร งานวิจัย สอบถาม/ สัมภาษณ์ พระภิกษุ และทำการศึกษานำร่อง (Pilot survey) จากกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ พระภิกษุ จำนวน 30 ท่าน พบว่า งานธุรการและการเงินนั้นพระภิกษุส่วนใหญ่ไม่มีหน้าที่ ในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ผู้วิจัยจึงกำหนดกรอบตัวแปรตามเพียง 5 ด้าน ได้แก่ งานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนและชุมชน

4. ดำเนินการสร้างแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า (Rating scale) ชนิดกำหนด คำตอบเป็นข้อความ 5 ระดับ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูล

5. นำร่างแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนอต่อประธานและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาเพื่อตรวจแก้ไขเนื้อหา ตลอดจนสำนวนภาษาให้ถูกต้องสมบูรณ์

6. นำข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบกพร่องที่พบมาปรับปรุงแก้ไข

7. นำแบบสอบถามไปตรวจสอบโดยอาศัยดุลยพินิจของผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้รอบรู้ เฉพาะเรื่อง โดยเลือกผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารและการวิจัยทางการศึกษา จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบโดยมีเกณฑ์คัดเลือกคือ มีวุฒิปริญญาเอกทางด้านการศึกษา หรือในสาขาที่เกี่ยวข้อง และปฏิบัติงานหรือดำรงตำแหน่งทางการบริหารในโรงเรียนหรือหน่วยงานทางการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ไม่ต่ำกว่า 10 ปี ผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวประกอบด้วย

7.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิชา ทรวงแสง อาจารย์ประจำสถาบันราชภัฏ พระนครศรีอยุธยา

7.2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ อุลิต อาจารย์ประจำสถาบันราชภัฏ พระนครศรีอยุธยา

7.3 ดร.เชาวลิตร์ โพธิ์นคร นักวิชาการสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา แห่งชาติ

7.4 นายบัณฑิต ศรีพุทธางกูร ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา

7.5 นายสมภูมิ บ่ายเที่ยง ศึกษาธิการจังหวัดสิงห์บุรี

8. รวบรวมข้อเสนอแนะที่ได้จากผู้ทรงคุณวุฒิ นำมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไข แบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ และนำมาปรึกษาประธานวิทยานิพนธ์จัดทำ แบบสอบถามให้ถูกต้องอีกครั้งหนึ่ง

9. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับพระภิกษุในจังหวัดอ่างทอง ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 รูป เพื่อวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2535 : 132-133) ได้ค่า Alpha = 0.89 ซึ่งถือว่ามีความเชื่อมั่นสูง สามารถใช้เป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลได้

10. นำผลที่ได้มาพิจารณา ปรับปรุงและจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ มีข้อคำถาม 49 ข้อ โดยมีรายละเอียดการให้นำหน้าข้อคำถามในภาคผนวก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ขอนหนังสือขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ถึงสำนักงานเจ้าคณะจังหวัดอ่างทอง เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจากพระภิกษุในวัดที่ถูกเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. ผู้วิจัยติดต่อขอหนังสือขอความอนุเคราะห์จากเจ้าคณะจังหวัดอ่างทอง เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจากพระภิกษุในวัดแต่ละอำเภอด้วยตนเอง และนำแบบสอบถามเท่าจำนวนวัดของแต่ละอำเภอที่เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างส่งถึงวัดที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พร้อมแจ้งนัดหมายวันนัดในการจัดเก็บแบบสอบถาม

3. ผู้วิจัยประสานงานทางโทรศัพท์ในการติดตามเก็บแบบสอบถาม กับเลขานุการเจ้าคณะตำบล และเจ้าคณะอำเภอในแต่ละอำเภอ เพื่อติดตามแบบสอบถามเมื่อถึงวันนัดเก็บแบบสอบถาม

4. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามที่วัดของเจ้าคณะอำเภอแต่ละอำเภอด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนแต่ละอำเภอ มาตรวจสอบความเรียบร้อยและความสมบูรณ์ถูกต้องในการตอบ

2. นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ไปวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC (Statistical Package for Social Sciences/Personal Computer) Version 11 เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลตามจุดมุ่งหมายและสมมุติฐานที่ผู้วิจัยตั้งไว้ ดังนี้

2.1 ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพส่วนตัว

วิเคราะห์ด้วยการนำมาแจกแจงความถี่ และแสดงค่าร้อยละ โดยจำแนกตามตำแหน่ง นำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

2.2 ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของพระภิกษุในจังหวัดอ่างทอง วิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย (Mean : \bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D)

การแปลผลค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เป็นรายชื่อ รายด้าน และภาพรวม ของแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบ่งออกเป็น 5 ระดับ โดยใช้เกณฑ์ของวิเชียร เกตุสิงห์ (2538 : 8) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) 4.50 - 5.00 มีส่วนร่วมในการปฏิบัติมากที่สุดหรือมากกว่าร้อยละ 80

ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) 3.50 - 4.49 มีส่วนร่วมในการปฏิบัติมากหรือประมาณร้อยละ 61-80

ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) 2.50 - 3.49 มีส่วนร่วมในการปฏิบัติปานกลางหรือประมาณร้อยละ

41-60

ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) 1.50 - 2.49 มีส่วนร่วมในการปฏิบัติน้อยหรือประมาณร้อยละ 21-40

ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) 1.00 - 1.49 มีส่วนร่วมในการปฏิบัติน้อยที่สุดหรือน้อยกว่าร้อยละ 20

การแปลความหมายจากค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยผู้วิจัยตั้งเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังนี้ (สุนันทา ไทยเดช.. 2545 : 74)

ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน มากกว่าหรือเท่ากับ 0.7 แสดงว่ามีการกระจายของข้อมูลมาก

ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน น้อยกว่า 0.7 แสดงว่ามีการกระจายของข้อมูลน้อย

2.3 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของพระภิกษุ โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) โดยผู้วิจัยดำเนินการทางสถิติตามลำดับ ดังนี้

2.3.1 ทดสอบความเท่ากันของความแปรปรวน โดยใช้ Levene's test (กัลยา วานิชย์บัญชา. 2544 : 148-149)

2.3.2 พิจารณาค่าสถิติทดสอบ Levene test แบ่งเป็น 2 กรณี ได้แก่

กรณีที่ 1 ถ้าพบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยจะทำการทดสอบโดยใช้ F-test และทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายกลุ่มภายหลัง (Post Hoc Analysis) ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe) ทั้งนี้เนื่องจากการทดสอบตามวิธีการของ F-test มีข้อดกลงเบื้องต้น (Assumption) เรื่องค่าความแปรปรวนของแต่ละกลุ่มจะต้องเท่ากัน (Homogeneity of Variances) และกลุ่มตัวอย่างที่นำมาเปรียบเทียบไม่จำเป็นต้องเท่ากัน

กรณีที่ 2 ถ้าพบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยจะทำการทดสอบโดยใช้ Welch test และทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ภายหลัง ด้วยวิธีการของเกมส์ - โฮเวลล์ ทั้งนี้เนื่องจากการทดสอบตามวิธีการของเกมส์-โฮเวลล์ เป็นวิธีการที่ไม่ต้องมีข้อตกลงเบื้องต้น เรื่องค่าความแปรปรวนของแต่ละกลุ่มจะต้องเท่ากันนอกจากนั้นเมื่อเปรียบเทียบกับวิธีการอื่น ๆ แล้ว วิธีการของเกมส์-โฮเวลล์ มีความไว (Sensitive) มากกว่าวิธีการอื่น ๆ

โดยการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดนี้กระทำโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS For Windows Version 11.0

สถิติใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ เพื่อนำไปใช้ในการแปลผลผู้วิจัยใช้ค่าสถิติ ดังต่อไปนี้

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 ค่าความถี่ (Frequency)

1.2 ค่าร้อยละ (Percent)

1.3 ค่าเฉลี่ย (Mean)

1.4 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมุติฐาน เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของพระภิกษุที่มีตำแหน่งต่างกัน ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way Analysis of Variances) และทำการทดสอบรายคู่ภายหลัง โดยวิธีของเซฟเฟ และเกมส์-โฮเวลล์